

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl samosoudcem JUDr. Tomášem Loudou ve věci

žalobce: V. L.
bytem P.

proti
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
sídlem Křížová 25/1292, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 19. 3. 2019, č.j. X

takto:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 19. 3. 2019, č.j. X, se zrušuje a věc se žalované vrací k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobce se žalobou podanou Městskému soudu v Praze domáhal zrušení rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení, ústředí (dále jen „žalovaná“) ze dne 19. 3. 2019, č.j. X (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž byly podle ust. § 90 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) a § 88

odst. 8 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon č. 528/1991 Sb.**“) zamítnuty námitky žalobce a potvrzeno rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení (dále jen „**správní orgán I. stupně**“) ze dne 1. 2. 2019, č.j. X (dále jen „**prvostupňové rozhodnutí**“). Žalobce uvedl, že napadené rozhodnutí mu bylo doručeno dne 22. 3. 2019.

2. Prvostupňovým rozhodnutím správní orgán I. stupně zamítl žádost žalobce o starobní důchod pro nesplnění podmínek ust. § 28 a § 74 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon č. 155/1995 Sb.**“).

II. Žalobní body

3. Žalobce uvedl, že žádost o důchod podal v listopadu 2018 na základě doporučení pracovnice správního orgánu I. stupně, která mu sdělila, že splňuje podmínky pro přiznání starobního důchodu, prvostupňovým rozhodnutím mu však byla žádost zamítnuta pro nesplnění podmínek. Připustil, že neznalost zákona neomlouvá, ale právní úprava důchodů je dle jeho názoru natolik složitá, že s jejím výkladem a použitím mají problém i sami pracovníci správního orgánu I. stupně.
4. Namítal, že správní orgány obou stupňů nezohlednily právní úpravu ust. § 14 odst. 5 zákona č. 100/1988 Sb. Tvrdil, že po dobu trvání jeho zaměstnání u státního podniku Severočeské hnědouchelné doly, Most, odštěpný závod Doly a úpravny Komořany, který byl převeden do státního podniku Doly a úpravny Komořany, pracoval na pozici strojvedoucího. Po celou dobu konal práci se stejným obsahem a náročností na pracovní prostředí, dle ust. § 14 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb. se do I. pracovní kategorie zařazuje zaměstnání, v nichž se vykonávají soustavně a v průběhu kalendářního měsíce převážně práce rizikové, při kterých dochází k častým a trvalým poruchám zdraví pracujících působením škodlivých fyzikálních a chemických prvků, a to dle písm. j) *zaměstnání v hornictví vykonávaná pod spodní úrovní nadloží a na skrývce v povrchových dolech (lomech) na uhlí, na radioaktivní nerosty a na nerosty, z nichž lze průmyslově vyrábět kovy, na magnezit, osinek, tuhu, kaolín, žáruvzdorné jíly, keramické lupky, sádrovec, živec a na křemen a křemenec k chemickotechnologickému zpracování nebo ke zpracování tavením*. Uvedl, že od 12. 1. 1976 do října 1993 nepřetržitě konal práce na pracovišti v povrchovém dole, tj. konal práci zařazenou dle příslušných právních předpisů do I. kategorie. S odkazem na shora uvedenou právní úpravu je nutné posuzovat a započítat dobu výkonu práce podle popisu pracovní činnosti. Tyto skutečnosti však dle názoru žalobce správní orgán nijak nezkoumal a nezohlednil, nemůže být rozhodné, že žalobce podepsal u zaměstnavatele evidenční listy důchodového zabezpečení zejména v době, kdy došlo ke změně politického systému, právní úprava důchodového zabezpečení se dynamicky měnila a znevýhodnila zaměstnance, kteří pracovali v rizikových profesích s přímým vlivem na zdravotní stav. Doplnil, že jeho původní zaměstnavatel státní podnik Severočeské hnědouchelné doly se transformoval, žalobce tak neví, kde jsou uloženy původní listy týkající se jeho pracovního poměru, dle odůvodnění rozhodnutí je právním nástupcem společnost Coal Services a.s., avšak dle dostupných zdrojů je právním nástupcem státní podnik Doly a úpravny Komořany, které byly následně sloučeny se státním podnikem Palivový

kombinát Ústí. Žalobce měl za to, že splnil dobu zaměstnání v I. pracovní kategorii, vznikl mu nárok na výplatu starobního důchodu a odpracoval 15 roků v zaměstnání uvedeném v ust. § 14 odst. 2 písm. b) až l) zákona č. 100/1988 Sb. ve znění zákona č. 235/1992 Sb. K důkazu navrhl spis vedený žalovanou, rozhodnutí o stanovení tarifní mzdy vydané zaměstnavatelem Doly a úpravny Komořany, státní podnik ze dne 27. 3. 1992 a osvědčení k samostatné obsluze a řízení ze dne 30. 7. 1979.

5. Navrhl, aby napadené rozhodnutí bylo zrušeno a věc byla žalované vrácena k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalované

6. Žalovaná ve svém vyjádření k žalobě uvedla, že žalobce uplatnil žádost o starobní důchod dne 22. 11. 2018 s datem přiznání důchodu ode dne vzniku nároku. Poukázala na ust. § 28 až § 32 zákona č. 155/1995 Sb. a uvedla, že důchodový věk žalobce činí 63 let a 6 měsíců a nárok na starobní důchod mu vznikne dne X. Dále poukázala na ust. § 74 zákona č. 155/1995 a § 14 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb., dle kterého jsou pro účely důchodového zabezpečení zaměstnání zařazena do 31. 12. 1992 podle druhu vykonávaných prací do tří pracovních kategorií, dle § 14 odst. 2 jsou pak taxativně stanovena zaměstnání zařazená do I. pracovní kategorie, v nichž se vykonávají soustavně a v průběhu kalendářního měsíce převážně práce rizikové, při kterých dochází k častým a trvalým poruchám zdraví pracujících působením škodlivých fyzikálních a chemických vlivů. Odkázala na ust. § 174 odst. 1 písm. d) zákona č. 235/1992 Sb., dle kterého občan, který vykonával před 1. lednem 1993 zaměstnání I. pracovní kategorie, má po 31. prosinci 1992 nárok na snížení věkové hranice 59 let věku pro přiznání starobního důchodu, jestliže byl zaměstnán nejméně 25 roků a z toho nejméně 11 roků v zaměstnání I. AA pracovní kategorie, popřípadě 7,5 roku zaměstnání v uranových dolech, nebo 15 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. b) až l) (I.A nebo I.B pracovní kategorie), přičemž toto zaměstnání trvalo ke dni 31. 12. 1992.
7. Uvedla, že jedině zaměstnavatel je oprávněn zařazovat zaměstnání do preferovaných pracovních kategorií, povinností organizací bylo při vykazování preferované pracovní kategorie sledovat nejen, zda činnost byla vykonávána na rizikovém pracovišti podle popisu práce uvedeného v resortním seznamu, ale též, zda pracující soustavně nebo převážně práce uvedené v resortním seznamu vykonával, časová převaha vykonávané práce se přitom v období kalendářního měsíce sledovala po jednotlivých hodinách a zaměstnání se zařazovala do preferované kategorie s ohledem na celkový počet hodin té činnosti, která převažovala; tomuto účelu sloužily denní výkazy činnosti jednotlivých pracovníků. Dle evidenčních listů důchodového zabezpečení vyhotovených tehdejších zaměstnavatelem Mostecká uhelná společnost, a.s., Komořany – Most žalobce u této organizace pracoval od 12. 1. 1976 do 31. 10. 1996, v období do 31. 12. 1992 odpracoval v I. B pracovní kategorii celkem 4 473 dnů, tj. 12 roků a 93 dnů, zaměstnání v I. B pracovní kategorii trvalo až do roku 1988, ve kterém žalobce odpracoval 103 dnů v I. B pracovní kategorii, 245 dnů ve II. pracovní kategorii a 18 dnů ve III. pracovní kategorii, v následujících letech 1989 až 1992 pracoval pouze ve II. pracovní kategorii.

8. Sdělila, že v rámci řízení o námitkách žalovaná vyzvala bývalého zaměstnavatele k vyjádření k zařazení žalobce do pracovní kategorie v období 1988 – 1992, dle sdělení právního nástupce společnosti Coal Services a.s. ze dne 8. 3. 2019 žalobce pracoval v období od 12. 1. 1976 do 31. 12. 1977 v profesi kolejáře zařazené do I. B pracovní kategorie, v období od 1. 1. 1978 do 12. 4. 1988 v profesi strojvedoucího zařazené do I. B pracovní kategorie a v období od 13. 4. 1988 do 31. 12. 1992 v profesi strojvedoucího zařazené do II. pracovní kategorie, od 13. 4. 1988 byl žalobce přerážen na povrchové pracoviště, kde vykonával stejnou práci strojvedoucího, ale zařazenou do II. pracovní kategorie. Tímto sdělením zaměstnavatel potvrdil správnost údajů uvedených v evidenčních listech důchodového zabezpečení a žalovaná nemá důvod o těchto údajích pochybovat, žalobce ostatně správnost svého zařazení do příslušné pracovní kategorie na počátku každého následujícího roku potvrzoval na evidenčních listech svým podpisem, v případě uvedení nesprávných údajů měl možnost tuto evidenci rozporovat.
9. Shrnuje, že dle dokladů v její evidenci žalobce odpracoval v zaměstnání zařazeném do I. B pracovní kategorie pouze 12 roků a 93 dnů a s ohledem na shora uvedenou právní úpravu mu nárok na starobní důchod v 59 letech věku nevznikl, neboť nezískal potřebných 15 roků zaměstnání v I. B pracovní kategorii, žalované tedy nezbylo, než jeho žádost o starobní důchod zamítnout, neboť pro jeho přiznání nebyly splněny koherentně stanovené podmínky. V dalším žalovaná odkázala na napadené rozhodnutí.
10. Trvala na napadeném rozhodnutí a navrhla, aby soud žalobu zamítl jako nedůvodnou.

IV. Obsah správního spisu

11. Ze správního spisu soud zjistil následující skutečnosti podstatné z hlediska předmětu řízení.
12. Žalobce podal dne 22. 11. 2018 žádost o starobní důchod s požadovaným datem přiznání od vzniku nároku.
13. Prvostupňové rozhodnutí bylo vydáno dne 1. 2. 2019, správní orgán I. stupně aplikoval a citoval právní úpravu dle ust. § 28, § 32 odst. 1 a odst. 2 a § 74 zákona č. 155/1995 Sb., zjistil, že důchodový věk žalobce činí 63 let a 6 měsíců, kterého k datu uplatnění žádosti nedosáhl. S poukázáním na právní úpravu dle ust. § 21 zákona č. 100/1988 Sb. a ust. § 174 odst. 1 a odst. 2 zákona č. 235/1992 Sb. uvedl, že podle předpisů platných před 1. 1. 1993 má pojištěnec nárok na snížení věkové hranice 59 let věku, jestliže byl zaměstnán nejméně 11 roků v zaměstnání v I. AA pracovní kategorii nebo 15 roků v zaměstnání v I. A nebo I. B pracovní kategorii, pokud toto zaměstnání trvalo k 31. 12. 1992. Vyšel z toho, že žalobce požádal o přiznání starobního důchodu od vzniku nároku, dle zmíněného ust. § 174 odst. 2 je podmínkou vzniku nároku skutečnost, že zaměstnání I. kategorie nebo služba I. nebo II. kategorie funkcí trvaly ke dni 31. 12. 1992. Shledal, že žalobce získal v I. B pracovní kategorii pouze 12 roků a 93 dnů a ani nedosáhl důchodového věku dle § 32 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., proto mu nárok

na starobní důchod nevznikl. Nedílnou součástí rozhodnutí byl osobní list důchodového pojištění žalobce ze dne 16. 1. 2019.

14. Žalobce podal proti prvostupňovému rozhodnutí námitky, ve kterých uvedl, že na dole pracoval od 12. 1. 1976 do 31. 10. 1996 a neví, proč má čtyři roky vedené ve II. důchodové kategorii, když v roce 1992 stále pracoval jako strojvedoucí, neví o tom, že by se tato profese na dole přeradila do II. důchodové kategorie, k důkazu přiložil kopii mzdového tarifu, který podepsal dne 27. 3. 1992.
15. Z vyjádření společnosti Coal Services a.s. doručeného Okresní správě sociálního zabezpečení v Mostě dne 12. 3. 2019 vyplývá, že žalobce pracoval u právních předchůdců společnosti v období od 12. 1. 1976 do 31. 12. 1977 v profesi kolejář zařazené do I. B kategorie, v období od 1. 1. 1978 do 12. 4. 1988 v profesi strojvedoucí zařazené do I. B kategorie a v období od 13. 4. 1988 do 31. 12. 1992 v profesi strojvedoucí zařazené do II. kategorie, s tím, že žalobce byl dne 13. 4. 1988 přerazen na povrchové pracoviště, kde vykonával stejnou profesi strojvedoucího, ale zařazenou do II. důchodové kategorie, což bylo společností ověřeno z evidenčních listů důchodového zabezpečení a mzdových listů.
16. V odůvodnění napadeného rozhodnutí ze dne 19. 3. 2019 žalovaná citovala právní úpravu dle ust. § 28, § 32 odst. 2 a § 74 zákona č. 155/1995 Sb., ust. § 21 odst. 1 a § 14 odst. 2 písm. j) zákona č. 100/1988 Sb. a ust. § 174 zákona č. 235/1992 Sb., shledala, že důchodový věk žalobce činí 63 let a 6 měsíců, tohoto věku dosáhne X, uvedla, že podmínkou vzniku nároku na starobní důchod dle ust. § 174 je, že zaměstnání I. kategorie nebo služba I. nebo II. kategorie funkcí trvaly ke dni 31. 12. 1992. Shrnula, že dle evidence ČSSZ a v ní uvedených evidenčních listech důchodového zabezpečení byl žalobce zaměstnán v Mostecké uhelné společnosti a.s. od 12. 1. 1976 do 31. 10. 1996, v období do 31. 12. 1992 získal celkem 4 473 dnů, tj. 12 roků a 93 dnů v I. B pracovní kategorii, zaměstnání v této kategorii trvalo až do roku 1988, ve kterém žalobce odpracoval 103 dnů v I. B pracovní kategorii, 245 dnů v II. pracovní kategorii a 18 dnů v III. pracovní kategorii, v letech 1989 až 1992 pracoval pouze ve II. pracovní kategorii, předmětné evidenční listy žalobce podepsal. Poukázala na šetření, které bylo k námitkám provedeno u bývalého zaměstnavatele, resp. u jeho právního nástupce, společnosti Coal Services a.s. a na její vyjádření ze dne 8. 3. 2019, dle kterého pracoval žalobce v období od 12. 1. 1976 do 31. 12. 1977 v profesi kolejář zařazené do I. B kategorie, v období od 1. 1. 1978 do 12. 4. 1988 v profesi strojvedoucí zařazené do I. B kategorie a v období od 13. 4. 1988 do 31. 12. 1992 v profesi strojvedoucí zařazené do II. kategorie, s tím, že žalobce byl dne 13. 4. 1988 přerazen na povrchové pracoviště, kde vykonával stejnou profesi strojvedoucího, ale zařazenou do II. důchodové kategorie. Žalovaná měla za to, že zaměstnavatel tím potvrdil správnost údajů v evidenčních listech důchodového zabezpečení, a žalovaná tak neshledala důvod pochybovat o jejich správnosti, žalobce stále konal práci strojvedoucího, jak uvedl v námitkách, ale od 13. 4. 1988 byl přerazen do II. pracovní kategorie. Žalobce má tak v I. B pracovní kategorii odpracováno pouze 12 roků a 93 dnů, což pro stanovení sníženého důchodového věku nestačí, neboť žalobce nezískal nárok na snížený důchodový věk 58 let podle § 21 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., nebyl totiž zaměstnán alespoň 20 roků v I. B pracovní kategorii, ani na snížený důchodový věk 59 let, protože nebyl zaměstnán alespoň 15

roků v I. pracovní kategorii a jeho zaměstnání v této kategorii netrvalo ke dni 31. 12. 1992. Dospěla k závěru, že důchodový věk žalobce je stanoven pouze podle zákona č. 155/1995 Sb. a činí 63 let a 6 měsíců, žalobce dosáhl pouze věku 62 roků a nárok na starobní důchod mu tak nevznikl. Prvostupňové rozhodnutí tedy nepovažovala za rozporné s právními předpisy, ani za nesprávné, a potvrdila jej.

17. K žádosti žalobce podané dne 27. 1. 2020 správní orgán I. stupně žalobci přiznal starobní důchod s účinností od 13. 4. 2020.

V. Hodnocení věci Městským soudem v Praze

18. Městský soud v Praze na základě podané žaloby přezkoumal napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, a to v mezích žalobních bodů, kterými je vázán (§ 75 odst. 2 věta první zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“)), a po provedeném řízení dospěl k závěru, že je zde dán důvod pro zrušení napadeného rozhodnutí podle ust. § 76 odst. 1 písm. b) s.ř.s., neboť skutkový stav, který vzal správní orgán za základ napadeného rozhodnutí, vyžaduje zásadní doplnění. Ve smyslu ust. § 76 odst. 1 písm. b) s.ř.s. Městský soud v Praze o věci samé rozhodl bez jednání.

19. Soud v dané věci vycházel zejména z následujících ustanovení právních předpisů.

20. Podle ust. § 28 zákona č. 155/1995 Sb. pojištěnec má nárok na starobní důchod, jestliže získal potřebnou dobu pojištění a dosáhl stanoveného věku, popřípadě splňuje další podmínky stanovené v tomto zákoně.

21. Podle ust. § 32 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb. u pojištěnců narozených v období let 1936 až 1971 se důchodový věk stanoví podle přílohy k tomuto zákonu. Stanoví-li se důchodový věk s přičtením kalendářních měsíců, považuje se za důchodový věk věk dosažený v posledním přičteném kalendářním měsíci v den, který se číslem shoduje se dnem narození pojištěnce; neobsahuje-li takto určený měsíc takový den, považuje se za důchodový věk ten věk, který je dosažen v posledním dni posledního přičteného kalendářního měsíce.

22. Podle ust. § 74 zákona č. 155/1995 Sb. nároky na snížení věkové hranice pro vznik nároku na starobní důchod podle předpisů platných před 1. lednem 1996 po odpracování stanovené doby zaměstnání v I. pracovní kategorii nebo v I. (II.) kategorii funkcí zůstávají zachovány. Snížená věková hranice pro vznik nároku na starobní důchod se přitom považuje pro účely tohoto zákona za důchodový věk.

23. Podle ust. § 21 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění účinném do 31. 12. 1995 (dále jen „zákon č. 100/1988 Sb.“) občan má nárok na starobní důchod, jestliže byl zaměstnán nejméně 25 roků a dosáhl věku aspoň a) 55 let, byl-li zaměstnán nejméně 15 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. a) nebo nejméně 10 roků v takovém zaměstnání v uranových dolech, ... nebo d) 58 let, byl-li zaměstnán nejméně 20 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. i) až l).

24. Podle § 14 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb. zaměstnání jsou pro účely důchodového zabezpečení zařazena do 31. prosince 1992 podle druhu vykonávaných prací do tří pracovních kategorií. Zaměstnání I. a II. pracovní kategorie jsou uvedena v resortních seznamech zaměstnání zařazených do I. a II. pracovní kategorie vydaných před 1. červnem 1992; do III. pracovní kategorie patří zaměstnání, která nejsou zařazena do I. nebo II. pracovní kategorie.
25. Podle ust. § 14 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb. do I. pracovní kategorie jsou zařazena zaměstnání, v nichž se vykonávají soustavně a v průběhu kalendářního měsíce převážně práce rizikové, při kterých dochází k častým a trvalým poruchám zdraví pracujících působením škodlivých fyzikálních a chemických vlivů, a to ... j) zaměstnání v hornictví vykonávaná pod spodní úrovní nadloží a na skrývce v povrchových dolech (lomech) na uhlí, na radioaktivní nerosty a na nerosty, z nichž lze průmyslově vyrábět kovy, na magnezit, osinek, tuhu, kaolín, žáruvzdorné jíly, keramické lupky, sádrovec, živec a na křemen a křemenec k chemickotechnologickému zpracování nebo ke zpracování tavením.
26. Podle ust. § 14 odst. 5 zákona č. 100/1988 Sb. jako doba zaměstnání I. (II.) pracovní kategorie se za dobu před 1. lednem 1993 započítává doba výkonu práce podle popisu pracovní činnosti uvedeného v příslušném resortním seznamu a další doby za podmínek a v rozsahu stanovených v předpisech platných před 1. červnem 1992; organizace pro tyto účely vedou příslušnou evidenci.
27. Podle § 17 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb. ústřední orgány státní správy, v jejichž oborech působnosti se vykonávají práce, které odůvodňují, aby zaměstnání byla zařazena do I. nebo II. pracovní kategorie, vydávají svými výnosy resortní seznamy zaměstnání zařazených do I. a II. pracovní kategorie.
28. Dřívější systém pracovních kategorií byl zrušen zákonem č. 235/1992 Sb., o zrušení pracovních kategorií a o některých dalších změnách v sociálním zabezpečení, účinným od 1. 6. 1992. V této souvislosti byl na základě novelizace ust. § 174 a § 175 zákona č. 100/1988 Sb. vytvořen přechodný mechanismus, podle něž se zohledňovaly nároky spojené s výkonem zaměstnání v I. a II. pracovní kategorii při rozhodování o důchodech i nadále. Nová úprava důchodového systému po 1. 1. 1996 (po nabytí účinnosti zákona č. 155/1995 Sb.) reagovala na dřívější existenci pracovních kategorií a z nich plynoucích odlišných podmínek pro vznik nároku na starobní důchod a jeho výši mimo jiné v ust. § 74 zákona č. 155/1995 Sb.
29. Podle ust. § 174 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb. občan, který vykonával před 1. lednem 1993 zaměstnání I. pracovní kategorie, popřípadě službu I. nebo II. kategorie funkcí, má po 31. prosinci 1992 nárok na starobní důchod též, jestliže byl zaměstnán nejméně 25 roků a dosáhl věku alespoň ... d) 59 let, byl-li zaměstnán nejméně 11 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. a), popřípadě 7,5 roku, jde-li o takové zaměstnání v uranových dolech, nebo 15 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. b) až l) anebo 15 roků ve službě I. nebo II. kategorie funkcí. Dle odst. 2, část věty před středníkem, podmínkou vzniku nároku na starobní důchod podle odstavce 1 je, že

zaměstnání I. pracovní kategorie nebo služba I. nebo II. kategorie funkcí trvaly ke dni 31. prosince 1992.

30. Podle ust. § 1 nařízení vlády č. 117/1988 Sb. (vydaného na základě zmocnění k provedení zákona č. 100/1988 Sb. dle § 17 odst. 1 tohoto zákona) se do I. pracovní kategorie pro účely důchodového zabezpečení zařazují zaměstnání, v nichž se za podmínek stanovených zákonem vykonávají práce uvedené v příloze č. 1 části I tohoto nařízení. Podle přílohy č. 1 části I. bodu 19 zařazení zaměstnání do I. pracovní kategorie pro účely důchodového zabezpečení odůvodňují práce vykonávané pod spodní úrovní nadloží a na skrývce v povrchových dolech (lomech) na uhlí, radioaktivní nerosty a nerosty, z nichž lze průmyslově vyrábět kovy, na magnezit, osinek, tuhu, kaolin, žáruvzdorné jíly, keramické lupky, sádrovec, živec a na křemen a křemenec k chemickotechnologickému zpracování nebo ke zpracování tavením.
31. Předmětem správního řízení bylo rozhodnutí o žádosti žalobce o přiznání starobního důchodu před dosažením standardní hranice důchodového věku. Mezi účastníky je nesporné, že žalobce od 12. 1. 1976 do 12. 4. 1988 vykonával zaměstnání spadající do tzv. I. B pracovní kategorie podle zákona č. 100/1988 Sb. Spornou otázkou zůstává, do jaké pracovní kategorie náleží práce vykonávané žalobcem v období od 13. 4. 1988 do 31. 12. 1992. Pokud by zaměstnávání vykonávané žalobcem v tomto období rovněž spadalo do I. B kategorie, splnil by žalobce podmínku vzniku nároku na starobní důchod ve smyslu ust. § 174 odst. 1 písm. d) zákona č. 100/1988 Sb. tj. dobu 15 roků trvání zaměstnání uvedeného v § 14 odst. 2 písm. b) až l) téhož zákona. Žalobce má za to, že jeho práce vykonávané v předmětném období do kategorie I. B spadala, uvedl, že pracoval jako strojvedoucí v povrchovém dole a tato práce dle jeho přesvědčení odpovídá ust. § 14 odst. 2 písm. j) zákona č. 100/1988 Sb.
32. Žalovaná v napadeném rozhodnutí vyšla ze skutkových zjištění založených na příslušných údajích v evidenčních listech důchodového pojištění a z vyjádření nástupce bývalého zaměstnavatele žalobce; na těchto důkazních prostředcích založila své odůvodnění.
33. Z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2009 6 Ads 109/2007-110 vyplývá, že: „Ustanovení § 14 odst. 2 zákona o sociálním zabezpečení obsahuje výčet činností, které odůvodňují zařazení do pracovní kategorie; tento výčet sám o sobě však nepostačuje k výroku o zařazení určité pracovní činnosti do pracovní kategorie. Konkrétní zaměstnání zařazené do preferované pracovní kategorie musí být uvedeno v resortním seznamu.“ A dále: „V posuzované věci je tedy nutno posoudit, zda práce, které stěžovatel vykonával, odpovídají popisu pracovní činnosti a zařazení, které mu bylo bývalým zaměstnavatelem vykázáno ve II. pracovní kategorii, či zda existuje skutkový či právní důvod pro hodnocení pracovní činnosti stěžovatele v některé z existujících položek resortního seznamu v I. pracovní kategorii, jak se stěžovatel domáhá.“
34. Judikatura Nejvyššího správního soudu, která se týká zařazování zaměstnání do pracovních kategorií, dále vychází z toho, že: „Seznam druhů práce uvedených v zákoně a v příloze nařízení vlády však představoval pouze typizovaný seznam prací zařazených do preferovaných pracovních kategorií a byl dále konkretizován na úroveň konkrétních

povolání teprve příslušným resortním seznamem. Tyto resortní seznamy byly založeny na metodě taxativního výčtu. Pokud tedy nebylo konkrétní povolání (druh práce, kterou měl zaměstnanec v souladu s pracovní smlouvou v podniku vykonávat) zařazeno v příslušném resortním seznamu jako zaměstnání zařazené do I. či II. pracovní kategorie, nemohlo být na základě rozšiřujícího výkladu ustanovení zákona či prováděcího nařízení do takové kategorie podřazeno, a to ani na základě soudního uvážení (k tomu viz např. Burdová, E. a kol. O důchodovém zabezpečení pracujících. Praha: Práce, 1988, s. 70 – 71). Soudy však mohly podle výsledků provedeného dokazování vyslovit, že pracovník splňuje podmínky pro zařazení do I. či II. pracovní kategorie v případě, že práce jím vykonávaná odpovídala zcela některému zaměstnání zařazenému do I. nebo II. pracovní kategorie, přičemž ovšem musely zkoumat všechny podmínky, za nichž mohlo být zaměstnání zařazeno do resortního seznamu (srv. k tomu stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 10. 10. 1977, sp. zn. Cpij 46/77, publikováno v č. 1/1978 Sbírky rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu).“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 2. 2011 č.j. 3 Ads 129/2010-89)

35. Z toho vyplývá, že není za každých okolností určující, jakým způsobem zařadí konkrétní práci do pracovní kategorie formálně zaměstnavatel. Pro určení, zda určitá práce splňuje podmínky zařazení do I. pracovní kategorie, je totiž v případě pochybností o správnosti klasifikace práce zaměstnavatelem nutné ve správním řízení zkoumat, v čem daná práce konkrétně spočívala, co bylo její pracovní náplní, popř. za jakých podmínek byla vykonávána. V návaznosti na to je pak nutné se zabývat tím, zda vykonávané zaměstnání svým skutečným obsahem odpovídá některé z činností uvedených v ust. § 14 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb. a v příloze nařízení vlády č. 117/1988 Sb., která definují pracovní činnosti spadající do I. pracovní kategorie, a dále specificky, zda toto zaměstnání odpovídá některé z položek prací uvedených v příslušném resortním seznamu. V případě, že účastník zařazení jím vykonávané pracovní činnosti do určité pracovní kategorie svým zaměstnavatelem zpochybňuje a domáhá se zařazení do jiné kategorie, jako je tomu v posuzovaném případě, je na základě shora uvedeného po zhodnocení obsahu skutečně vykonávané práce možné dospět k závěru, že tato práce zcela odpovídá určitému zaměstnání uvedenému v resortním seznamu, a je tedy možné dospět k závěru, že příslušnou práci je pro účely důchodového zabezpečení nezbytné zařadit do jiné pracovní kategorie, než jak byla vykázána zaměstnavatelem.
36. Tomuto postupu nebrání ani skutečnost, že je příslušné zaměstnání určitým způsobem kvalifikováno v evidenčním listu důchodového zabezpečení, byť ho příslušný zaměstnanec podepsal. Správní orgán sice primárně vychází z údajů v evidenčních listech, neznamená to však, že údaje v nich uvedené jsou za všech okolností nezpochybnitelné. Pravdivost záznamů uvedených v evidenčních listech totiž může být vyvrácena jinými důkazy, a to např. svědeckými výpověďmi nebo výsledkem účastníka, je zapotřebí zabývat se skutečnou povahou vykonávané práce.
37. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 17. 8. 2018, č.j. 9 Ads 306/2016-18, uvedl, že: „Okolnost, že stěžovatel evidenční listy důchodového zabezpečení podepsal, nepovažuje Nejvyšší správní soud pro nynější případ za určující, podstatné je zde naopak zjištění o povaze zaměstnání stěžovatele.“

38. V posuzovaném případě však správní orgány ohledně obsahu zaměstnání žalobce neučinily téměř žádná zjištění, správní orgán I. stupně pouze uvedl, že žalobce získal v I. B pracovní kategorii 12 roků a 93 dnů, aniž by uvedl, jakou práci vykonával a jak a na základě čeho správní orgán I. stupně dospěl k tomu, že tuto práci lze zařadit do I. B pracovní kategorie. Žalovaná pak navíc učinila pouze zjištění, dle kterého byl žalobce v období od 12. 1. 1976 do 31. 10. 1996 zaměstnán u Mostecké uhelné společnosti a.s., když dle sdělení společnosti Coal services a.s. pracoval od 1. 1. 1978 do 12. 4. 1988 v profesi strojvedoucího zařazené do I. B kategorie a od 13. 4. 1988 do 31. 12. 1992 rovněž v profesi strojvedoucího, avšak zařazené do II. kategorie, neboť byl přerazen na povrchové pracoviště. Z těchto skutečností však nelze usoudit, zda práce vykonávaná žalobcem v období od 13. 4. 1988 do 31. 12. 1992 odpovídá některé z položek ust. § 14 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb. a přílohy nařízení vlády č. 117/1988 Sb., žalovaná se pak vůbec nezabývala příslušným resortním seznamem a tím, zda bylo zaměstnání žalobce podle tohoto seznamu správně kvalifikováno, a to přesto, že žalobce správnost jím vykonávané práce do pracovní kategorie zaměstnavatelem zpochybnil. Žalovaná pouze formálně přejala zařazení do pracovní kategorie učiněné tehdejším zaměstnavatelem žalobce.
39. Přitom dle ust. 3 § správního řádu je správní orgán povinen postupovat tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2. Jedná se o zásadu materiální pravdy, dle které je správní orgán povinen zjistit skutečný stav věci, o které má rozhodovat, jinak příslušné rozhodnutí nemůže plnit svůj účel, kterým je řádný výkon veřejné správy a ochrana objektivních i subjektivních práv.
40. K rozsahu dokazování ve věcech důchodového pojištění se vyjádřil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 23. 7. 2014 č.j. 2 Ads 94/2014-26 takto: *„Současně podle § 3 správního řádu je řízení před orgánem rozhodujícím o dávce důchodového pojištění ovládáno zásadou materiální pravdy. Správní orgán je podle této zásady odpovědný za zjištění skutkového stavu, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonů s požadavky dle § 2 správního řádu. Ustanovení § 12 a 13 zákona o organizaci sociálního zabezpečení nadto světuje orgánům sociálního zabezpečení výrazné pravomoci nejen k získávání (vyžádání) podkladů pro rozhodnutí od jiných subjektů, ale také k jejich hodnocení, kontrole. Stěžovatelka si proto jako aktivní subjekt musí (při nezbytné součinnosti pojištěnce) podle § 50 odst. 2 správního řádu opatřit podklady pro vydání rozhodnutí nezbytné ke zjištění skutkového stavu věci. Podklady si správní orgán opatřuje především jednak z údajů uvedených v evidenčních listech důchodového pojištění a jednak na základě šetření prováděného podle § 11 zákona o organizaci sociálního zabezpečení. Výše uvedené činnosti stěžovatelka vykonává pro veřejnost v rámci veřejné správy, je proto povinna v souladu se zásadou zakotvenou v § 4 odst. 1 správního řádu vycházet dotčeným osobám podle možností a v souladu se zákonem vstříc.“*
41. V dané věci však přesto, že žalobce v námitkovém řízení zpochybňoval správnost zařazení jím vykonávané práce do II. pracovní kategorie, se žalovaná dostatečným způsobem nezabývala rozhodnými skutečnostmi, tj. konkrétní pracovní náplní žalobce, ani příslušnými resortními seznamy, pouze stručně odkázala na evidenční listy a vyjádření společnosti Coal Services a.s., ze kterého však navíc zjistila pouze informaci,

že žalobce po celou dobu vykonával profesi strojvedoucího, když od 13. 4. 1988 byl přeřazen na povrchové pracoviště.

42. Ze skutečností zjištěných ve správním řízení tak nebylo možné posoudit, zda práce konaná žalobcem může splňovat charakteristiku dle ust. § 14 odst. 2 písm. j) zákona č. 100/1988 Sb., tedy zda se jedná o *zaměstnání v hornictví vykonávané pod spodní úrovní nadloží a na skrývce v povrchových dolech (lomech) na uhlí, na radioaktivní nerosty a na nerosty, z nichž lze průmyslově vyrábět kovy, na magnezit, osinek, tuhu, kaolín, žáruvzdorné jíly, keramické lupky, sádrovec, živec a na křemen a křemenec k chemickotechnologickému zpracování nebo ke zpracování tavením*, které se domáhá žalobce. Už vůbec se pak žalovaná nezabývala tím, zda jeho pracovní činnost naplňuje některou z položek uvedenou v resortním seznamu.
43. Z výše uvedeného vyplývá, že žalovaná nezjistila dostatečně skutkový stav v rozsahu skutečností rozhodných pro posouzení věci. Vzhledem k tomu, že zjištění učiněná žalovanou ohledně práce vykonávané žalobcem jsou velmi kusá, nemohla žalovaná na jejich základě učinit ani správné právní závěry ohledně zařazení dané práce do příslušné pracovní kategorie. Jedná se o zásadní otázky, které žalovaná dosud nezjistila, a je tedy zapotřebí v podstatném rozsahu doplnit dokazování. Z tohoto důvodu soud napadené rozhodnutí podle ust. § 76 odst. 1 písm. b) s.ř.s. zrušil a vrátil žalované k dalšímu řízení, neboť v rámci soudního přezkumu nelze nahrazovat nalézací funkci správního orgánu, soudy na úseku správního soudnictví nejsou další instancí správních orgánů.
44. Vzhledem k neúplnosti skutkových zjištění učiněných správním orgánem nemohl soud přistoupit ani k přezkumu otázky tj. žalobního bodu, do jaké pracovní kategorie náležela práce vykonávaná žalobcem v období od 13. 4. 1988 do 31. 12. 1992.
45. Ze všech shora uvedených důvodů soud napadené rozhodnutí dle § 76 odst. 1 písm. b) s.ř.s. zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení.
46. V dalším řízení žalovaná provede dokazování k tomu, co bylo konkrétně pracovní náplní žalobce ve sporném období, za tímto účelem lze rovněž vyzvat žalobce vyzvat k navržení příslušných důkazů. Žalovaná se dále bude zabývat příslušným resortním seznamem a podle zjištění provedených ohledně skutečného obsahu zaměstnání žalobce provede hodnocení, zda dané zaměstnání odpovídá některé z položek uvedených v ust. § 14 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb., uvedených v přílohách nařízení vlády č. 117/1988 Sb. a uvedených v příslušném resortním seznamu. Podle toho žalovaná učiní závěr, do jaké pracovní kategorie náleželo zaměstnání vykonávané žalobcem v období od 13. 4. 1988 do 31. 12. 1992 a zda jsou tyto kategorie správně uvedeny v evidenčních listech. V tomto rámci se rovněž se bude zabývat námitkou žalobce, že dle dostupných zdrojů je právním nástupcem státního podniku Severočeské hnědouhelné doly státní podnik Doly a úpravny Komořany, které byly následně sloučeny se státním podnikem Palivový kombinát Ústí.
47. O náhradě nákladů řízení jeho účastníků soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s.ř.s. Žalovaná ve věci neměla úspěch, proto jí náhrada nákladů řízení nenáleží, a žalobci žádné náklady řízení nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližze následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 30. prosince 2020

JUDr. Tomáš Louda v. r.
samosoudce